

O'ZBEKISTON KICHIK BIZNESIDA RAQOBATNI BARQARORLASHTIRISH MUAMMOLARI: TANQIDIY TAHLIL

Yo'ldoshev Farhod

*Raqobat qo'mitasi huzurida Raqobat siyosati va iste'molchilar
huquqlari tadqiqotlari markazi bo'lim boshlig'i*

Annotatsiya. Mazkur maqolada biznesda raqobatbardoshlikni ta'minlash yuzasidan davlat tomonidan kuzatilgan muammolar, ularni hal etish uchun zaruriy muhitni hamda iqtisodiy asoslarni isloh etish, qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini faollashtirish va ularning muntazam ishlashini ta'minlashga doir masalalar aks ettirilgan.

Kalit so'zlari: raqobat, raqobatbardoshlik, iqtisodiyotni rivojlantirish, raqamlashtirish, elektron tijoratlashtirish.

Kirish. Iqtisodiyoti jadal rivojlanayotgan O'zbekiston kichik va o'rta biznesni (KO'B) iqtisodiy rivojlanishning asosiy omili sifatida faol rag'batlantirmoqda. Biroq, hukumatning sa'y-harakatlariga qaramay, O'zbekistonda kichik biznes, ayniqsa, raqobatni barqarorlashtirish borasida ko'plab muammolarga duch kelishda davom etmoqda. Ushbu maqola O'zbekistonda raqobatni barqarorlashtirishda kichik biznes duch keladigan muammolarni o'rganish va ushbu muammolarni hal qilish bo'yicha tavsiyalar berishga qaratilgan.

Asosiy qisim. O'zbekiston kichik biznesida raqobatni barqarorlashtirish yo'lidagi asosiy to'siqlardan biri bu raqobat madaniyatining yo'qligidir. O'nlab yillar davomida mamlakat iqtisodida davlat korxonalarini hukmronlik qildi, bu esa bozorda raqobat qilishdan ko'ra davlat ko'magiga tayanish mentalitetiga olib keldi. Ushbu meros kichik biznes egalari o'rtasida raqobatning ahamiyati va qanday qilib samarali raqobat qilish kerakligi haqida tushuncha etishmasligiga olib keldi.

Bu muammoni hal qilish uchun O'zbekiston hukumati kichik biznes egalari raqobatning afzalliklari va raqobat strategiyalarini ishlab chiqish bo'yicha tushuntirish ishlarini olib borishi va o'quv dasturlarini o'tkazishi kerak. Bundan tashqari, hukumat kichik biznes sub'ektlari o'rtasida raqobat madaniyatini oshirish uchun biznes uyushmalari va sanoat guruhlarini rivojlantirishni rag'batlantirishi kerak.

O'zbekistonda kichik biznes duch kelayotgan yana bir muammo moliyadan foydalanishning cheklanganligidir. Ko'pgina kichik korxonalarda tijorat banklaridan kredit olish uchun zarur garov ta'minoti yo'q va foiz stavkalari ko'pincha juda yuqori. Moliyaviy imkoniyatlarning bunday cheklanganligi kichik biznesning yangi texnologiyalarga sarmoya kiritishi, faoliyatini kengaytirishi va yirik korxonalar bilan raqobatlashishiga to'sqinlik qiladi.

Bu masalani hal qilish uchun O'zbekiston hukumati kichik biznesni arzon kreditlar bilan ta'minlaydigan ixtisoslashgan moliya institutlarini tashkil etishi kerak. Hukumat shuningdek, kichik biznesni moliyalashtirishning qo'shimcha manbalarini ta'minlash uchun kraudfanding va venchur kapitali kabi muqobil moliyalashtirish variantlarini ishlab chiqishni rag'batlantirishi kerak.

O'zbekiston infratuzilmasi, jumladan, transport tarmoqlari, telekommunikatsiya va energiya ta'minoti hali ham rivojlanmagan, bu esa kichik biznesning samarali faoliyat yuritishi va yirik korxonalar

bilan raqobatlashishiga to'sqinlik qilmoqda. Masalan, qishloq joylarda ishonchli internet tarmog'ining yo'qligi kichik biznesning onlayn bozorlarga kirishini va shaharlardagi biznes bilan raqobatlashishini qiyinlashtirmoqda.

Bu muammoni hal qilish uchun O'zbekiston hukumati infratuzilmani rivojlantirishga, xususan, qishloq joylarda kichik biznesni ishonchli va arzon infratuzilma xizmatlaridan foydalanish imkonini yaratishga sarmoya kiritishi kerak. Hukumat shuningdek, kichik biznesga onlayn bozorlarga kirishni ta'minlash uchun elektron tijorat platformalari va raqamli bozorlarni rivojlantirishni rag'batlantirishi kerak.

Korruptsiya va byurokratik to'siqlar O'zbekiston kichik biznesida raqobatni barqarorlashtirishga jiddiy to'siq bo'lmoqda. Mamlakatda biznesni tartibga solish muhiti hali ham murakkab va noaniq bo'lib, bu korruptsiya uchun imkoniyatlar yaratadi va davlat amaldorlari bilan aloqasi bo'lgan yirik korxonalar yordam beradi.

Bu muammoni hal qilish uchun O'zbekiston hukumati biznesni tartibga solish muhitini soddalashtirishi va kirishdagi byurokratik to'siqlarni kamaytirishi kerak. Hukumat, shuningdek, korruptsiya holatlarini tekshirish va ta'qib qilish uchun mustaqil korruptsiyaga qarshi kurash agentligini tashkil etishi kerak. Bundan tashqari, hukumat korruptsiya imkoniyatlarini kamaytirish uchun tadbirkorlik sub'ektlarini ro'yxatga olish, litsenziyalash va ruxsatnomalar berishning elektron tizimlarini joriy qilishi kerak.

O'zbekistonda kichik biznes duch kelayotgan yana bir muammo bu malakali ishchi kuchining yetishmasligidir. Ko'pgina kichik korxonalarda yaxshi o'qitilgan xodimlarga ega bo'lgan yirik korxonalar bilan raqobatlasha oladigan zarur inson resurslari yo'q.

Bu muammoni hal qilish uchun O'zbekiston hukumati kichik biznesni malakali ishchilar bilan ta'minlovchi kasbiy ta'lim dasturlari va ta'lim tashabbuslariga sarmoya kiritishi kerak. Hukumat shuningdek, kichik biznesni malakali ishchilar bilan ta'minlash uchun shogirdlik dasturlari va ish joyida o'qitish tashabbuslarini ishlab chiqishni rag'batlantirishi kerak. Mavjud holat yuzasidan quyidagi tavsiyalar ilgari suriladi:

1. O'zbekiston hukumati kichik biznes egalarini raqobatning ahamiyati va raqobat strategiyasini ishlab chiqish yo'llari haqida tushuntirish ishlarini olib borish va o'quv dasturlarini yo'lga qo'yishi kerak.

2. Hukumat kichik biznesni arzon kreditlar bilan ta'minlaydigan ixtisoslashtirilgan moliya institutlarini tashkil etishi va moliyalashtirishning muqobil variantlarini ishlab chiqishni rag'batlantirishi kerak.

3. Hukumat kichik biznesni ishonchli va arzon infratuzilma xizmatlaridan foydalanish imkoniyatini ta'minlash uchun infratuzilmani, xususan, qishloq joylarini rivojlantirishga sarmoya kiritishi kerak.

4. Hukumat biznesni tartibga solish muhitini soddalashtirishi va kirish uchun byurokratik to'siqlarni kamaytirishi kerak.

5. Hukumat korruptsiyaga oid ishlarni tergov qilish va jinoiy javobgarlikka tortish uchun mustaqil korruptsiyaga qarshi kurash agentligini tashkil etsin.

6. Hukumat korruptsiya imkoniyatlarini kamaytirish uchun tadbirkorlik sub'ektlarini ro'yxatga olish, litsenziyalash va ruxsatnomalar berishning elektron tizimlarini joriy etishi kerak.

7. Hukumat kichik biznesni malakali ishchilar bilan ta'minlovchi kasbiy ta'lim dasturlari va ta'lim tashabbuslariga sarmoya kiritishi kerak.

8. Hukumat kichik biznesni malakali ishchilar bilan ta'minlash uchun shogirdlik dasturlari va ish joyida o'qitish tashabbuslarini ishlab chiqishni rag'batlantirishi kerak.

Xulosa. Ushbu tavsiyalarni amalga oshirish orqali O'zbekiston hukumati kichik biznesning raqobatdoshligi va rivojlanishi uchun yanada qulay muhit yaratishi mumkin, bu esa mamlakatda iqtisodiy o'sish va rivojlanishga yordam beradi. O'zbekiston kichik biznesida raqobatni barqarorlashtirish iqtisodiy

o‘shish va taraqqiyotni rag‘batlantirishda muhim ahamiyatga ega. Biroq, O‘zbekistonda kichik biznes ko‘plab muammolarga duch kelmoqda, jumladan, raqobat madaniyatining yo‘qligi, moliyadan foydalanishning cheklanganligi, infratuzilmaning yetarli emasligi, korrupsiya va byurokratik to‘siqlar, malakali kadrlar yetishmasligi. Ushbu muammolarni hal qilish uchun O‘zbekiston hukumati raqobat madaniyatini oshirish, moliyalashtirish imkoniyatlarini yaxshilash, infratuzilmani rivojlantirishga sarmoya kiritish, biznesni tartibga solish muhitini soddalashtirish, kichik biznesni malakali ishchilar bilan ta‘minlashga qaratilgan siyosat va dasturlarni amalga oshirishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Shokirovna B. Z. THE ECONOMIC ROLE OF OIL PRODUCTION IN THE BUKHARA-KHIVA REGION AND ITS SIGNIFICANCE FOR THE COUNTRY //GWALIOR MANAGEMENT ACADEMY. – C. 55.
2. Bobojonova Z. S. KORXONALARNING BIZNES FAOLIYATIDA BIZNES ETIKANING AHAMIYATI VA O‘RNI //International Conference of Artificial Intelligence on Science, Technology and Economical Sciences. – 2024. – T. 1. – C. 34-36.
3. Бобожонова З. Ш., Абдуллаева Д. Инновационное развитие промышленного производства, основанного на синергетическом принципе //Проблемы современной науки и образования. – 2016. – №. 36 (78). – С. 64-66.
4. Zaripova, S. (2024). METHODOLOGY-AN IMPORTANT FACTOR IN THE STUDY OF FOREIGN LANGUAGES. Science and innovation, 3(B1), 420-423.
5. Rajabov, M. (2019). THE BENEFITS AND STRATEGIES OF USING AUDIO MATERIALS IN ENGLISH CLASSES. In INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF HISTORY, CULTURAL STUDIES AND PHILOLOGY (pp. 17-21).

